

1. Referentie

Referentie	Van Peer, C. & Van den Bergh, B. (2004). <i>Children in one-parent-families. Perception of their educational context against perception of children in other family types</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (Brussel).
Taal	Engels
ISBN - ISSN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

Dit rapport gaat na of de situatie van éénuoudergezinnen en kinderen in wisselende gezinssituaties een risico inhoudt voor de wijze waarop communicatie en opvoeding in het gezin verlopen. Het eerste deel van het rapport geeft een overzicht van de literatuur betreffende de korte en lange termijneffecten van een echtscheiding op kinderen. Hierin worden een aantal elementen over communicatie- en opvoedingskenmerken in éénuouder- en andere gezinnen toegelicht. In het tweede deel formuleren de onderzoekers op basis van hun literatuurstudie een aantal hypothesen. De hoofdonderzoeksvraag is of kinderen de verschillende communicatie- en opvoedingspatronen van éénuouder- en andere gezinnen ook werkelijk verschillend ervaren en of deze ervaren verschillen het welzijn beïnvloeden. In het derde deel worden de onderzoeksresultaten besproken. Voor een aantal opvoedings- en communicatievaardigheden uit het Vlaamse Kind- en Jongeren-onderzoek (CBGS-KRC, 2001) gaan de onderzoekers na of kinderen in een traditioneel gezin zich anders voelen dan kinderen die bij een alleenstaande ouder of in een wisselende gezinscontext leven. De onderzoekers vonden significante verschillen in de manier waarop kinderen in éénuoudergezinnen en kinderen in traditionele gezinnen monitoring door moeder en vader, communicatie met moeder en vader, communicatie tussen moeder en vader en gedragsautonomie beleven. Ook het gevoel door de ouders aanvaard te worden is voor beide groepen kinderen verschillend. Het rapport eindigt met een discussie over deze resultaten en de formulering van een aantal beleidsrelevante conclusies.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin
Trefwoord(en)	Echtscheiding, gezinsfunctioneren, gezinsvormen, opvoeding

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaamse Gemeenschap
Onderzoeker(s)	Christine Van Peer en Bea Van den Bergh Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) Markiesgebouw Markiesstraat 1 1000 Brussel Tel: 02 / 553.35.69 Fax: 02 / 553.35.57 cbgs@wvc.vlaanderen.be www.cbgs.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Hebben kinderen die bij een alleenstaande ouder of in een wisselende gezinscontext leven een andere perceptie van hun opvoedingscontext dan kinderen uit een traditioneel gezin?
-----------------	--

Hypothesen	- Er is meer ouderlijke opvolging in traditionele gezinnen. - Communicatie is minder kwalitatief in éénoudergezinnen en in wisselende gezinnen dan in traditionele gezinnen. Kinderen ervaren de communicatie met vader minder positief dan de communicatie met moeder. - Kinderen in éénoudergezinnen en in wisselende gezinnen ervaren een grotere vijandigheid tussen hun ouders dan kinderen in traditionele gezinnen. - Kinderen in éénoudergezinnen ervaren een even groot gevoel van aanvaarding door de moeder als kinderen uit traditionele gezinnen. Kinderen in éénoudergezinnen ervaren wel een minder groot gevoel van aanvaarding door de vader als kinderen uit traditionele gezinnen. Het aanvaardingsgevoel is het laagst bij kinderen in wisselende gezinnen. - Kinderen in éénouder- en in wisselende gezinnen ervaren een grotere gedragsautonomie dan kinderen in traditionele gezinnen.
------------	---

6. Methode

Onderzoeksmethode	Literatuurstudie en kwantitatief onderzoek. De kinderen en jongeren kregen een aantal stellingen, waarmee ze al dan niet akkoord gingen. Deze stellingen zijn afkomstig van bestaande (sub)schalen over communicatie (positieve en negatieve communicatie) en opvoeding (opvolging door de ouders, de mate waarin kinderen zich door de ouders aanvaard voelen en gedragsautonomie).
Onderzochte groep	1955 kinderen en jongeren tussen 10 en 18 jaar, waarvan 1464 bij hun beide biologische ouders wonen, 173 (overwegend) in een éénoudergezin en 318 in een wisselende gezinsituatie (verschillende vormen van co-ouderschap).
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Ervaren opvolging door ouders	- Er is een significant verband tussen het gezinstype waarin kinderen leven en de mate waarin ze opvolging van hun ouders ervaren. Zowel moeders als vaders in traditionele gezinnen zijn het best geïnformeerd over de bezigheden van hun kinderen. Kinderen in éénoudergezinnen en in wisselende gezinnen vinden dat zowel moeder als vader minder over hen weten dan kinderen uit een traditioneel gezin. - Kinderen uit éénoudergezinnen ervaren evenveel opvolging door moeder als kinderen uit wisselende gezinnen. Kinderen uit éénoudergezinnen vinden wel dat hun vader minder van hen weet dan kinderen uit wisselende gezinnen (met vormen van co-ouderschap). Kinderen uit éénoudergezinnen ervaren in totaal de minste opvolging.
Ervaren communicatie met ouders	- Er is een verband tussen het gezinstype waarin kinderen leven en de graad van negatieve communicatie met moeder (ruzie maken, roepen, boos zijn en schelden). Kinderen in éénouder- en in wisselende gezinnen ervaren de communicatie met hun moeder negatiever dan kinderen in traditionele gezinnen. Dit verband is licht significant (op 5% niveau), zodat de resultaten enigszins genuanceerd moeten worden. Er is geen significant verband tussen het gezinstype van kinderen en de graad van positieve verbale communicatie met de moeder (affectie, emoties delen en samen leuke dingen doen). - Er is een significant verband tussen het gezinstype waarin kinderen leven en de graad van negatieve communicatie met vader. Kinderen uit éénoudergezinnen scoren hier lager dan kinderen uit wisselende en traditionele gezinnen. Ook dit verband is licht significant (op 5% niveau), zodat ook deze resultaten genuanceerd moeten worden. Daarnaast is er een verband tussen gezinstype en de graad van positieve communicatie met vader. In traditionele gezinnen ervaren kinderen dat er meer over gevoelens gepraat wordt en dat ze met vader samen meer leuke dingen doen. Voor kinderen in éénoudergezinnen komt dit soort communicatie met de vader het minst voor. In alle gezinstypes verloopt de communicatie met vader verloopt minder positief dan de communicatie met moeder.
Ervaren communicatie tussen ouders	Er is een significant verband tussen het gezinstype en de graad waarin kinderen de communicatie tussen hun ouders als negatief ervaren. Kinderen in éénoudergezinnen ervaren de communicatie tussen hun ouders eerder negatief. Het is waarschijnlijk zo dat kinderen uit wisselende gezinnen een goede communicatie tussen hun ouders ervaren: co-ouderschap vereist communicatie tussen beide ouders over belangrijke elementen in de opvoeding.
Ervaren "gevoel van aanvaarding door ouders"	- Er is een verband tussen het gezinstype en de graad waarin kinderen zich aanvaard voelen door hun moeder en vader. Zowel voor vader als moeder is dit verband licht significant (op 5% niveau), zodat de resultaten enigszins genuanceerd moeten worden.

	- Kinderen die bij beide biologische ouders wonen en kinderen uit éénoudergezinnen, voelen zich meer aanvaard door hun moeder dan kinderen uit wisselende gezinnen. Kinderen uit éénoudergezinnen voelen zich door moeder evenveel aanvaard als kinderen uit traditionele gezinnen. - Kinderen in éénoudergezinnen voelen zich minder aanvaard door vader dan kinderen in wisselende en in traditionele gezinnen. Waarschijnlijk wordt dit verklaard doordat het gezinshoofd in één-oudergezinnen meestal de moeder is. Kinderen uit wisselende gezinnen voelden zich door vader evenveel aanvaard als kinderen uit traditionele gezinnen.
Gedragsautonomie	In éénoudergezinnen hebben de kinderen veel meer gedragsautonomie dan in wisselende en traditionele gezinstypes (waartussen geen significant verschil bestaat).

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Van Peer, C. (2003). Kinderen en echtscheiding. Verschillen in de perceptie van de opvoedingscontext tussen kinderen in éénoudergezinnen en kinderen in andere gezinnen. In B. Van den Bergh, L. Ackaert & L. De Rycke (Eds.), *Tienertijd. Communicatie, opvoeding en welzijn in context: 10- tot 18-jarigen, ouders en leerkrachten bevraagd* (pp. 137-166). Leuven: Garant.

9. Samenvatting

In de laatste decennia hebben een aantal ingrijpende veranderingen plaatsgevonden in de samenstelling en het functioneren van gezinnen. Sommige van deze veranderingen hebben wellicht positieve gevolgen, bijvoorbeeld het dalende aantal kinderen per gezin en, als gevolg daarvan, het afnemende risico op affectieve verwaarlozing. Andere veranderingen, zoals een toename van het aantal echtscheidingen in de meeste Westerse landen, vormen misschien een potentiële bedreiging voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen. Een toenemend aantal kinderen leeft immers in een éénoudergezin of in een hersamengesteld gezin.

De onderzoeksanalyses die in dit rapport besproken worden, zijn gebaseerd op de data uit het Kind- en Jongerenonderzoek (CBGS-KRC, 2001) met een representatieve steekproef van 1955 10- tot 18-jarige Vlaamse kinderen en jongeren.

In dit onderzoek wordt nagegaan of kinderen die bij een alleenstaande ouder of in een wisselende gezinscontext leven (zoals in situaties van co-ouderschap) een andere perceptie hebben van hun opvoedingscontext dan kinderen die in een traditioneel gezin wonen (bij beide biologische ouders). Uit een literatuurstudie blijkt duidelijk dat de opvoedingskenmerken in éénoudergezinnen verschillen van deze in traditionele gezinnen.

De onderzoekers gaan na of kinderen deze verschillen als dusdanig waarnemen. Indien dit zo is, kunnen deze verschillen in perceptie mogelijk een indicatie vormen voor verschillen in welzijn.

Het verband tussen gezinstype en de perceptie die het kind heeft van zijn/haar opvoedingscontext wordt onderzocht door middel van niet-parametrische testen. De empirische resultaten wijzen erop dat er significante verschillen zijn in de manier waarop kinderen in éénoudergezinnen en kinderen in traditionele gezinnen monitoring door moeder en vader, communicatie met moeder en vader, communicatie tussen moeder en vader en gedragsautonomie beleven. Ook het gevoel door de ouders aanvaard te worden is voor beide groepen kinderen verschillend.

De onderzoekers besluiten dat meer specifieke beleidssteun ten behoeve van éénoudergezinnen wenselijk is.